

ובחרת בחיים

גיליון שבועי במשנת מרן האור החיים הק' זיע"א

שולחן שבת עם האור החיים

שנים ארוכות של ניסוי וטעיה, מחקר עומק וסקירת כל הנתונים האפשריים הביאו את הממושקפים במשרד האוצר, אלה שיושבים יום-יום מול טורים ארוכים של ספרות ונתונים וקובעים את המדיניות הכלכלית במדינה, לזיום את הצעד המתבקש.

נכון שיש בכך משום ויתור על מנת מבוטלת של כבוד עצמי ומדיני, אמת שהדבר יגרור בעקבותיו מבוכה מסוימת לאור העובדה שהם אינם מסתדרים בעצמם וגורע מכך - שהם נאלצים לפנות לעזרתה וייעוצה של מדינה הקטנה מהם בהרבה, אולם ההכרח לא יגונה.

אין מנוס מלפנות לכלכלנים הבכירים במדינה השכנה, ללמוד מהם דבר או שניים ועל הדרך גם להביא לשיתוף פעולה מסחרי פורה, כזה שיתרום משמעותית למינוף התעשייה והמשק ויביא לצמצום דרמטי בהיקף הגרעון הלאומי.

דיפלומטים משופשפים עשו את שלהם, פקידים עלומי שם נפגשו במסדרונות שקטים ושיחות חשאיות נערכו במשך החודשים האחרונים שוב ושוב, ואט אט החל הענין לקרום עור וגידים עד שהפך למציאות של ממש שאפילו נמרחת על גבי העיתונים.

'שר האוצר יוצא לביקור היסטורי במדינה הסמוכה' הכריזו הכותרות והוסיפו לציין עד כמה יתרום הדבר לכלכלה, כמה מאמצים הושקעו בכך ואי אלו תקוות המתפתחות לאור היוזמה המדוברת.

טקס חגיגי בבית הנשיא ואחריו משווע צנוע יותר בשדה התעופה, השקת כוסית והרבה פרצופים רשמיים ומעונבים, והמשלחת הכבודה כמעט יצאה לדרכה.

השר מנופף בתנועה רבת רושם לנאספים סביבו, קורץ לעיתונאים וכבר שולח רגל קדימה, אל השטיח הארגמני הפרוס לפניו בדרך לכבש המטוס, אולם אז הונחה יד רכה על כתפו, עוצרת אותו לרגע.

'יוסי' הנשיא פנה אליו בנימה חברית, 'סומכים עליך, תביא כבוד והצלחה למדינה. רק בבקשה - אל תתערב'. 'לא להתערב?' גבותיו הורמו בתהייה, 'הלא אני מעורב מהרגע הראשון, הנני היזם הראשי של פרויקט שיתוף הפעולה ואני הוא המייצג אותך במעמד הרשמי של חתימת ההסכם ההיסטורי!'

לנשיא היה חשוב להבהיר למה כוונתו. 'אל תתערב על כלום'.

שוב, השר לא ממש הבין במה דברים אמורים. לא נותרה ברירה כי אם להטיח בו את האמת כפי שהיא, ללא כחל ושרק, בתקוה שמשפטי חנופה נלווים יותירו אותו כמה שפחות פגוע ויגרמו לאוזניו להיות קשובות מבלי להביא למשבר פוליטי.

'אני מכיר אותך לא מהיום' הזכיר הנשיא וכמעט שגלש לנוסטלגיה, 'אתה מהמר כפייתי והנך נוטה להתערב על כל נושא, בכל זמן. בבקשה - אל תתערב בהיותך במדינה הסמוכה, על אף נושא שבעולם!'

'גם לא התערבות ידידותית?' ניסה השר לברר, וכאן הפך מבטו של הנשיא להיות כמעט מתחנן: 'אל תתערב!'

חתם.

נו נו, השר אכסן את ההוראה התמוהה אי שם בירכתי מוחו ויצא לדרך. עד מהרה התקבל בטקס מלכותי במדינה הסמוכה, חצוצרות הריעו, דגלים הונפו והוא צעד שלוב זרועות עם עמיתו שר האוצר המקומי לאור הבזקי המצלמות ולקול תרועות ההמון.

כאן כבר לא נדרש היה לעבוד יותר מדי. הכל כבר היה ברור, סגור ומוכן לחתימה, ורק מעמד החתימה הרשמי היווה את מוקד הענין והוא שתפס את תשומת הלב הציבורית.

'האירוע מרשים ביותר, כל הכבוד על ההפקה' החמיא השר לעמיתו והמשיך בתודה על הסברת הפנים והאירוח הנדיב והמושקע.

'אכן, אירוע רב רושם ומרהיב, ועולה על הכל דמותו המרשימה של האורח' החניף העמית מצדו, אך הוסיף בלחישת רמה: 'רק חבל שלא זכיתי לראות את כף הרגל המפורסמת של שר האוצר, זו עם ששת האצבעות...'

'שש אצבעות?!' השר נדהם וממש נעלב, 'זה מה שמדברים אצלכם? אין לי מושג במה מדובר! יש לי שתי כפות רגליים בריאות וסטנדרטיות לחלוטין, ומה לך ולרדת לרמה זו, לרכילות זולה פרי מוחם הקודח של יושבי קרנות וליצנים למיניהם?'

עמיתו נתן בו מבט רב משמעות, מביע את חוסר האמון. 'אינך מאמין לי?' השר לא יכול היה לתת לחרפה שכזו לעבור בשקט.

'לא ממש' הלה היה משועשע, 'שנתערב?'

כאן כבר בא השר במבוכה, אולם עד מהרה הוא התגבר עליה. אין ספק שלא לזאת היתה כוונת הנשיא בהוראתו 'אל תתערב'. הרי מדובר בשערורייה מביכה בקנה מידה לאומי, ובמידה ולא יצליח להוכיח כי אכן ברשותו זוג רגליים בריאות - יהווה הדבר מכה לתדמיתה של המדינה.

מה כבר יקרה אם יחזור הביתה ובצורו חופן מרשרשים נכבד, אותו יעניק לנשיא כתשורה על שנים של אמון הדדי ועמל משותף?

- 'נתערב!'

מאה אלף דולר נספרו והונחו אחר כבוד על שלחן הכבוד, עדשות המצלמות הרבות שבאולם התמקדו בשר הניצב עם פרצוף מנצח וידו שלוחה לעבר רגלו, תופסות ומשדרות בהילוך איטי כיצד הוא מתיר שרוך אחר שרוך, מושך גרב ועוד אחת ואף מניף צמד רגליים שעירות מעל גבי השלחן ומוכיח קבל עם ועדה כי אין ולא היו ברגלו מעולם שש אצבעות.

צחוק אדיר שטף את האולם, אך השר כבר לא היה שם, בכל אופן לא במחשבותיו.

הוא אופליג בעיני רוחו אל עיר הבירה, לקבלת הפנים הנלהבת לה יזכה ולהארת הפנים המיוחדת בה יחנן אותו הנשיא בבואו הביתה. הוא תיאר לעצמו את ההתרגשות שתאחו בנשיא לנוכח האוצר הקטן שהביא עמו, התרגש כבר כעת לנוכח המחמאות העתידיה על

תורת חיים

נושא תורני מרתק
לאור דברי האור החיים

בפרשת השבוע נצטווה משה רבנו (ג, מה): "קח את הלויים תחת כל בכור בכני ישראל ואת בהמת הלויים תחת בהמתם והיו לי הלויים אני".

על כך כותב האור החיים הקדוש וזו לשונו: "הכונה במאמר 'אני ה', לומר שהגם שאמר רבותינו ז"ל: 'עתידי עבודה שתחזור לבכורות', לא 'רדו הלויים מהיות לה', והוא אמרו 'היו לי אני ה', כשם ששמי לעולם ועד כמו כן יהיו לי הלויים".

אכן נאמר בתורה הקדושה כי באו הלויים תחת הבכורות - אלה שהיו מיועדים מתחילה לעבודת המקדש, אולם כבר נלאו רבים באיתור המקור לדברי רבנו בשם חז"ל: 'עתידי עבודה שתחזור לבכורות', ועד כמה שידוע מתוך ספרות חז"ל המצויה בידינו כיום - טרם נמצא מאמר חז"ל שכזה.

מרן הגרי"ז מבריסק אף התבטא במפורש (ראה פרס יוסף החדש במדבר צב) כי אין מאמר כזה בחז"ל, ואילו הגאון ר' חיים קניבסקי אף הוא ייחס זאת דווקא למקובל מפי האריז"ל.

מאידך, היו שמצאו סמך לדבר במאמר הספרי (במדבר פ"סקא צב): "שבכל מקום שנאמר 'לי' הרי זה קיים לעולם ולעולמי עולמים", ואחת הדוגמאות בהן נוקט המדרש היא: "בבכורות הוא אומר (במדבר ת, יז): 'כי לי כל בכור בכני ישראל'". הרי שלבכורות קיים תפקיד נצחי, אף לאחר שהודחו ממנו ובאו הלויים במקומם.

יכולותיו העסקיות.

ההפתעה שחיתתה לו היתה, איך לומר, צורבת. כבר בשדה התעופה ראה השר שמשוה אינו כשורה. מסתבר שידיעה מסוימת הספיקה להגיע לאוזני הנשיא, ולנוכח סבר פניו הקשוחות והתנוחה הקרבית שלו ניתן היה לשער כי לא מדובר בבשורה טובה במיוחד. 'למה התערבת?!' תקף הנשיא בטון קשה, 'הלא הזהרתי אותך לבל תעשה כן!'

'נכון, אבל...' התגמגם ואז אסף את עצמו והמשיך בתרועת נצחון: 'ראה נא אדני הנשיא מה הבאתי עמי בעקבות אותה התערבות'.

הוא כבר שלח יד לאמתחתו, מוכן ומזומן לשלוף את תכריך השטרות העבה, אך המלך עצר בעדו. 'השטות הקטנה שלך עלתה לאוצר המדינה מיליון דולר, והמיטה עלינו חרפה שלא תישכח לעד!' נזף בו בפנים חמורות סבר.

תהייה ניבטה מעיני השר, והנשיא ניאות להסביר.

'זה מכבר עלה שמך בקרב הפוליטיקאים והמדינאים באזור כולו בתור אדם, איך לומר...' המלך חך בדעתו איך לבטא זאת ברגישות המרבית, 'לא חכם גדול ולא טיפש קטן'.

העלבון צרב לו, אך מפאת הכבוד הוא הנהן במבוכה ובכך נתן לנשיא את האות להמשיך.

'עמיתך, שר האוצר במדינה השכנה' המשיך הנשיא, 'התערב אתי על מיליון דולר - כי יצליח לגרום לך לפשוט את נעליך ואף את גרביך קבל עם ועדה, להתייצב יחד מול המצלמות. לטענתו, כסיל שכמותך לא יוכל להימנע מכך'.

'אני מצדי הכרתי אותך היטב, וידעתי כי אם יש דבר מה המסוגל לגרום לך לרדת לגמרי מדעתך ולהרפות מהשכל הישר לחלוטין' התוכחה שיפדה אותו, 'זו התערבות. לכן הזהרתי אותך שלא להתערב באף מצב שבעולם ותחת כל נסיבות אפשריות'.

'אבל אתה' המלך נשא אליו מבט שיש בו מן הלעג והרחמים גם יחד, 'אתה - יותר חכם ממני ככל הנראה'...

אין כסיל כחכם בעיניו

"וְהָלוֹם לֹא הִתְפַּקְדוּ בְּתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל כְּאִשֶּׁר צִוָּה ה' אֶת מֹשֶׁה" (ב, לג), מספרת לנו התורה הקדושה בפרשה. האור החיים הקדוש מאיר את עינינו בנקודה שיש לתת עליה את הדעת, ואלו דבריו: **'פרוש, הגם שִׁמְסִפֵּר זֶה מִסְפֵּר הַכְּבוֹד וְהַמַּעֲלָה שֶׁעָשָׂה כְּסִדֵּר הַמַּלְאָכִים שִׁירְדוּ עִם הַשְּׂכִינָה בְּהָר סִינַי, כְּמֵאֲמָרָם ז"ל** (במדבר רבה ב, ג) [כוונתו לדברי חז"ל שנתאוו ישראל להיות כמלאכי השרת בדגלים, ואם כן אף כאן היה להם להתאוות להיות מנויים יחד עם כלל ישראל כעין המלאכים המנויים ומסודרים לדגליהם] **אָף עַל פִּי כֵן לֹא וָגו'** (לא נמנו הלוויים), **לְצַד כִּי מִצְוֹת ה' הֵיא לֹא תִפְקֵד וְלֹא תִשָּׂא**."

שומה עלינו ללמוד זאת, להפנים ולהבין כי כשמדובר בציות עיוור לרצון ה' יתברך, אזי "אין חֲכָמָה וְאֵין תְּבוּנָה וְאֵין עֲצָה לִגְדֹל ה'" (משלי כא, ל). אין מקום אין לנימוקים והתחכמויות, הגיוניים למראה עינינו ככל שיהיו.

שלמה המלך החכם מכל אדם מתבטא באופן לא מחמיא בעליל על הכסיל, שוב ושוב הוא מייחס אליו תכונות שליליות ומבטא בפסוקים רבים את הבוז אתו יש לחוש כלפיו. יחד עם זאת, פסוק אחד מבטא את הדבר היחיד שעולה על הכסיל ברעתו (שם כו, יב): **'רְאִיתָ אִישׁ חָכֵם בְּעֵינָיו - תִּקְנֶה לְכִסִּיל מִמֶּנּוּ**."

אנו ניצבים לפני יום מתן תורה. שומה עלינו אפוא לדעת את הדרך הנכונה לקניינה של תורה, להקמת בית של תורה, ועל כך - המעשה הבא.

גביר אדיר ובעל נכסים היה ר' משה סולובייצ'יק. יערות ענק אותם רכש בזה אחר זה סיפקו נכרתו מדי שנה וסיפקו לכל קצווי תבל עצים לבנייה, לנגרות ולהסקה, ועסקאות חובקות עולם היו נחתמות מדי יום על שלחנו של ר' משה - עסקאות שרק הכפילו ושילשו את הונו העצום משנה לשנה. לצד היותו בעל המאה, היה ר' משה גם בעל דעה, במובן הפשוט והיהודי ביותר של המילה. חכם לב היה, דעתו ישרה ולבו פתוח, והוא הבין לנכון כי העולם הזה אינו אלא פרוודור לפני הטרקלין וכי לאחר מאה ועשרים שנותיו לא ילווהו לא כסף ולא זהב, כי אם מעשיו הטובים הם שייכלו לפניו וייתבו לנשמתו.

משכך, פתח ר' משה את כל שערי לבו לכל עני ורש והיה ראש וראשון לכל דבר שבקדושה. רודף צדקה וחסד, תומך רבנן ומחבבם וכתובת מתבקשת לכל גבאי צדקה או נצרף מאחיו בני ישראל היה ר' משה, ולא פלא אפוא שהוכתה יהדות ליטא בהלם וצער רב כשביום מן הימים ירד ר' משה מנכסיו.

החלטה עסקית שגויה גררה אחריה אחת נוספת, הלוואה כושלת הוסיפה להתדרדרות המצב הכלכלי ומיום ליום רק הלכו העניינים והסתכנו, עד שלא נותרה לו ברירה כי אם להכריז על פשיטת רגל ולהודות כי יצא נקי מנכסיו.

הדבר היה לפלא בעיני רבים, ואף גדולי הדור השתוממו ביותר - הייתכן שדווקא ר' משה, הידע בצדקת פזונו, יירד מנכסיו וייוותר ללא כלום?

הושיבו גדולי הדור וחכמיו מושב בית דין בראשות גדול הדור הגאון ר' חיים מוולוז'ין, אשר ביקר עד לאחת את מעשיו של ר' משה וניסה לעמוד על חקר הדבר, להבין על מה יצא הקצף ומדוע נגזר על ר' משה לאבד באחת את כל ממונו.

ה'עוון' היחיד שנמצא בר' משה, הדופי האחד שניכר היה במעשיו, זו העובדה שעל אף הקפדתו על קלה כבחמורה - על דבר אחד לא הקפיד ר' משה. בגדול חביבות מצות הצדקה בעיניו, התקשה ר' משה להקפיד על קיום הוראת חכמינו (כתובות נ, א): **"המבזבז - אל יבזבז יותר מחומש"**. זהו, לא יותר מזה.

אולם לא היה די בכך, לדעת גדולי הדור, כדי להביא לגזירה כה חמורה. השאלה נותרה אפוא ללא מענה, כחידה סתומה שאין לה פתרון. הבינו הדיינים כי אל להם להתערב בדברים מכבשונם של עולם, והניחו לענין תוך פולטים אנחה שהם משתתפים בצערו של ר' משה.

מח חריף היה לו לר' משה, תפיסה מהירה

ויכולת ניתוח מבריקה ביותר.

אם עד עתה שימש אותו כשרון עז זה כדי להצליח בעולם העסקים ולנהל את נכסיו על הצד הטוב ביותר, הרי שכעת קיבל על עצמו בהחלטה איתנה כי הוא מתעתד להקדיש את כל אונו וזמנו לעמל התורה הקדושה, וכאן עמד לו כשרונו הרב והוא עשה חיל בלימודו עד שנחשב לאחד מטובי הלמדנים ולארי שבחבורה.

חלפו שנים ספורות, ואט אט שקע בתהום הנשייה שמו של ר' משה כגביר ובעל ממון, ותחתיו קמה והיתה דמותו החדשה - דמות של עילוי אדיר שירתו קודמת לחכמתו והינו שולט ובקי בכל מכמני התורה.

אף לאסוקי שמעתתא אליבא דהלכתא היה כוחו רב, ולא חלף זמן רב עד שפנתה אליו אחת הקהילות החשובות שבליטא - קהילת קובנא המעטירה, והפצירה בו כי יאות לקחת על עצמו את עול הרבנות בעיר, לשמש כמנהיג וקברניט הקהילה.

כעבור שנים מעטות, כאשר זכה ר' משה להשתדך עם גדול הדור ולהשיא את בנו הגאון ר' יוסף - אשר צעד בדרכי אביו והיה לגדול בתורה בפני עצמו - עם בתו של ר' חיים מוולוז'ין, כבר לא היה הדבר לפלא. משפחת סולובייצ'יק, כבר אז התברר, מהווה אבן בנין ועמוד יסוד ליהדות ותורתה של ליטא כולה בפרט ושל העולם היהודי בכלל.

לימים זכה ר' חיים מוולוז'ין והספיק לראות את הדור הרביעי במשפחה זו, הלא הוא רבם של כל בני הגולה הגאון ר' יוסף דב סולובייצ'יק בעל 'בית הלוי', אשר כבר בינקותו הוכיח לפני זקנו הגדול את כוחו הגדול בתורה.

או אז התבטא ר' חיים כי זה עתה התחווה לו סוגיא עתיקה זו, נודע לו פשר ירדת ר' משה מנכסיו.

'משמים בחרו להעניק לר' משה שושלת של גדולי ישראל וענקים בתורה, כשכר על צדקותיו הרבות' אמר ר' חיים, 'אלא שבלתי אפשרי לגדל בית שכזה מתוך עשירות. אי לכך בחרו לקחת ממנו את העשירות, להביא לכך שיעסוק בתורה מתוך הדחק, ורק אז יכול היה להקים שושלת מפוארת שכזו ולהפוך לאכסניא של תורה!'

ענין מופלא זה מבואר בדברי האור החיים הקדוש על הנאמר בפרשת נשא (במדבר ז, יח): **"בַּיּוֹם הַשֵּׁנִי הִקְרִיב נִתְנָאֵל בֶּן צוּעָר נָשִׂיא יִשָּׁשְׁכָר"**, ואלו דבריו:

"הַקָּדִים שִׁבְט יִשָּׁשְׁכָר, לְצַד הַיּוֹתוּ בֶן תּוֹרָה הוֹרֵם שִׁבְטוֹ וְקָדַם לְרֵאוּבֵן הַכְּבוֹד... בֶּן צוּעָר, שְׂאִין תּוֹרָה נְקִיבִית אֶלָּא עַל יְדֵי יִסּוּרִין, כִּךְ הֵיא דְרִכָּה שֶׁל תּוֹרָה, אָדָם כִּי יָמוּת בְּאֶהֱלָ (במדבר יט, יד), וְאוֹלֵי כִי לְצַד זֶה גַם בֶּן הַקָּדִים זָכְרוֹן שְׁמוֹ, לוֹמַר כִּי לְצַד הַמַּפְעֵל הַרְשׁוּם בְּשִׁמוֹ שֶׁהָיָה בוֹ, זָכָה לְהִיּוֹת נָשִׂיא לְבְנֵי יִשָּׁשְׁכָר יוֹדְעֵי בִּנְיָה לְעֵתִים."

מאוצרותיו ושיחותיו של הגאון רבי מנחם מנדל פומרנץ שליט"א

חיים שיש בהם בנתיבי חייו ופועלו של איש האלקים

לעיני שאר הנוכחים בסעודה, וכשנשאל על כך השיב בפשטות: 'וכי אינכם רואים את רוח הטומאה השורה ומרחפת על הצלחת?'

בירור קצר העלה כי המשרת הזקנה, זו ששירתה נאמנה את בני הבית במשך שנים רבות, אולם זה מכבר הגיעה לגבורות, בא זמנה אמש והיא נסתלקה מן העולם בעיצומן של ההכנות לסעודה הגדולה.

בני הבית, אשר נכחו לראותה שוכבת ללא ניע, הסיקו כי אך נפלה עליה תנומה. אולם לאחר כמה ניסיונות לעוררה משנתה, ניסיונות שכשלו בזה אחר זה, החישו בבהילות רופא מומחה למקום וזה האחרון קבע את מותה לדאבון לב.

נשמת הנפטרת אשר ריחפה בבית, התברר, זו היתה רוח הטמאה בה חש רבנו בחושיו הרוחניים והיא שהפריעה לו טעום מהתבשיל.

אודות תורת רבנו האור החיים הקדוש כבר התבטא מרן אור שבעת הימים הבעל שם טוב זי"ע, כי דבריו הרי הם אחד משבעים הפנים שבתורה, וכי כל דבריו נאמרו ברוח הקודש.

אודות רוח קדשו של רבנו ועיניו הטהורות אשר צפו למרחוק, מסופר המעשה הבא. היה זה כאשר שהה רבנו בטבריה, שם התקבל בכבוד מלכים אצל רעו הרה"ק ר' חיים אבולעפיה. תכונה רבה ניכרה בעיר, גדולי תלמידי החכמים שבעיר ומבקשי ה' שבה נהרו ובאו לחזות במלאך האלקים המשרה את הודו על העיר, ואף סעודה רבתי טרחו והכינו לכבודו של רבנו.

במהלך הסעודה הוגשה לפני רבנו צלחת מרק מהבילה בעל ניחוח ערב, אולם למרבה הפלא נמנע רבנו בכל תוקף מלטעום ממנה. ניכר היה בחוש כי הוא רואה דבר-מה אשר לא נחשף

בנתיבי החיים

פרקי מחשבה ומוסר לאורו הזך של האור החיים

כבחמורה - משום שהיא חסודה יותר.

היה זה לפני כמה עשורים, בתקופה בה מחוץ שיכלה חרב הציונות ומחדרים אימת שלוחותיה השונות, כל אחת ואדרתה המזויפת. גם אז צקצקו בלשונם אותם מרשיעי ברית למיניהם המסיתים והמדיחים נגד דבר ה', וטענו בארשת צדקנית טענות מגוחכות מעין אלו, ועל כך התבטא אחד מגדולי ישראל בחריפות: 'אלה שרוממות אהבת ישראל בגרונם - שנאת ה' בליבם!'

בפרשתנו מספרת התורה (ג, נא): "וַיִּתֵּן מֹשֶׁה אֶת כֶּסֶף הַפָּדִים לְאַהֲרֹן וּלְבָנָיו עַל פִּי ה' כְּאֲשֶׁר צִוָּה ה' אֶת מֹשֶׁה", ועל כך תמה האור החיים: "קשה, אחר שאמר הכתוב 'על פי ה', מה מקום לומר 'כְּאֲשֶׁר צִוָּה ה'".

מתרץ האור החיים הקדוש בזו הלשון: "וַיִּתֵּן מֹשֶׁה אֶת כֶּסֶף הַפָּדִים לְאַהֲרֹן וּלְבָנָיו עַל פִּי ה' כְּאֲשֶׁר צִוָּה ה' אֶת מֹשֶׁה", ויש מקום לומר כי היה למשה נחת רוח להטיב לאחיו, לזה בא הכתוב ושלל בחינת מחשבה זו ממשה. שלא חשב במעשה זה רצון הנתינה לאחיו, אלא לקים מאמר ה' היה לו החפץ במעשהו".

פרקי מחשבה ומוסר לאורו הזך של האור החיים

בכל הדורות היו ממהרסי ומחריבי היהדות שניסו להתעטר באצטלא דרבנן ולשוות לשיטתם המסולפת ניחוח תורני, תוך ניסיון נואל להציג את איזולתם כביכול היתה זו הדרך המסורה, כתוספת נלעגת לשיטתם, נופפו לא אחת בטיעונים שהעלו על נס את אהבת ישראל, כשהם מתעלמים באופן ציני מחובותיו של האדם כלפי המקום.

חכמינו ז"ל כבר התייחסו לתופעה זו, ועל כך נאמר במשנה (ברכות לג, ב): "האומר על קן צפור יגיעו רחמיך - משתקין אותו". הגמרא מבארת את הענין במשפט שיש בו כדי להבהיר הכל: "מפני שעושה מידותיו של הקדוש ברוך הוא רחמים, ואינן אלא גזירות".

היהדות אינה 'דת האהבה והרחמים' חלילה, כשם שאהבת הנצרות להבדיל אלפי הבדלות להציג את עצמה, כי אם דת האמת המיוסדת על ציות עיוור למצוות הקב"ה, ללא קשר למידת הרחמים הנראית לעין במצוות אלו, ובוודאי שאין בה מקום לנקוט חלילה בפעולה כזו או אחרת הבאה על חשבון דקדוק בקלה

שביבי אור

ניצוצות אש שלהבת מבית מדרשו של האור החיים

דבר מבהיל מצאנו בפירוש האור החיים הקדוש לפרשתנו, בדבריו אודות יחסם השונה של בני לוי לאובדן צאצאיהם - לעומת יחסם של שאר בני ישראל לכך.

וכך כותב רבנו (ג, ט): "לִצְדָּה שֶׁהָיוּ מַעֲנִיִּים וְלֹא נִשְׁתַּעֲבָדוּ, לֹא נָמַס לְבָבָם כָּל כֶּךָ לְרֹאוֹת נְטָעִיָּה מְשֻׁלָּכִים בִּיאֹר כְּמַעֲשֵׂה אִישׁ יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר מֵצָד הִשְׁעִבּוּ וְעַל הָעֲבֹדָה הִזְזָה וְהִזְקָה בְּעֵינֵיהֶם וּבְלִבָּם לְרֹאוֹת יְלִידֵיהֶם מְשֻׁלָּכִים בִּיאֹר".

בעוד שאר בני ישראל התרגלו לשכול ולאובדן עד כדי כך שמסוגלים היו לשאת את צער השלכת בניהם ביאור ללא שיימק לבבם כל כך, לעומתם בני לוי התקשו עד מאד לעמוד בכך, היות ולא היו מורגלים בעבודת הפרך כל כך.

נחשוב על זה, ונסיק לחיינו אנו את המסקנה המתבקשת.

מטבע העולם, אדם עמל לפרנסתו, רץ אחר צרכי הקיום ועסוק מעל לראש בהווי החולין הסוחף. עלינו רק להיזהר ביותר שלא להישאב לתוך עבודת הפרך הזו, שלא נגיע חלילה למצב בו אנו משלימים ביתר קלות עם אובדן הדברים החשובים באמת כמו קביעת עתים לתורה; תפילה במניין ובכוונה הראויה ועוד.

אור הישועות מכתבי הלומדים

סיפור ניסי בזכות לימוד האור החיים

מאז נישואי זכיתי רק לבנות, ורציתי מאוד בן זכר, אך השנים עברו, ובמשך עשור לא זכיתי לבן זכר.

לאחר ששמעתי רבות על סגולת לימוד אור החיים הקדוש, קיבלתי על עצמי ללמוד כל שבוע בפירוש אור החיים הקדוש המבואר של עוז והדר, יחד עם חברותא. לא רציתי שזה יהיה לימוד מקופיא, אלא לימוד רציני ועמוק.

בנוסף, הבטחתי בלב שלם, כי כאשר אשמח וילד לי בן זכר, אתן לו את השם משה (על שם אבי ז"ל) ושם חיים על שם רבינו האור החיים הקדוש.

וב"ה, כעבור שנה של לימוד והתמדה, זכיתי לבן זכר. שמחתי מאוד לקרוא לו משה חיים, לזכותו של רבינו האור החיים.

אני ממליץ לכל אחד להתמיד בלימוד תורת האור החיים, ולזכור שהזכות הגדולה הזו יכולה להביא ישועות רבות.

בברכה מרובה

מ. אלפסי אשדוד

גם אתם זכיתם לישועה
זכות רבנו האור החיים הקדוש?

כתבו לנו

למייל המערכת m028039999@gmail.com

או לפקס 02-5385689

או ב'נדרים פלוס' - באר ישראל

מתיבתא אור החיים

העבודה גם בבכורות וביזה אותה, לכן אמרו רז"ל ויבז עשו את הבכורה, שביזה עמה תחיית המתים. וכן באהבת יהונתן לרבי יהונתן אייבשיץ (הפסטר אמור) כתב לפרש הכתוב 'והכהנים הלויים בני צדוק', שלעתיד לבוא יכופר עוון העגל ותחזור העבודה לבכורות. אלא שכתב שם דלא יהיה ללויים עי"ש, ואילו רבינו כתב להדיא דגם הבכורות יעבדו, והלויים ישארו כפי שהיו. וראה עוד בספר הליקוטים להצמח צדק (ערך בכור) שהזכיר הדבר שלעתיד לבוא תהיה העבודה בבכורות.

ובספד"ק ישמח משה על הפסוק כאן כתב וז"ל: והנה קדקו מה דכתיב 'אני ה' בסוף, וכתבו שפירשו אני ה' נאמן לשלם שכר, שזה הוא שכר ללויים על שלא חטאו בעגל, והוא תמורה, דאני ה' נאמן תמיד על שכר העתיד, ושייך לומר נאמן לשלם, מה שאין כן מה שכבר שילם. והנראה לי בזה, דהנה נ"ל לבאר הפסוק בקהלת (ג טו) 'מה שהיה כבר הוא ואשר להיות כבר היה והאלהים יבקש את הנרדף, דנ"ל דהכי פירוש, דכל מי שנדחה משום איזה עבירה, אם כן לעתיד כשיתפסק הכל לזכות יחזור לשירותו, כמו הבכורים שנדחו מפני חטאם כמבואר במדרש, וכן מבואר במדרשות דלעתיד לבוא יהיה העבודה בבכורות. והיינו 'מה שהיה כבר הוא', ר"ל הוא גם עכשיו, כי לפניו יתב"ש מה שאינו נצחי אין בו ממש, והדחוי אינו נצחי, לכך הרי הוא גם עכשיו, משום 'ואשר להיות כבר היה', ר"ל שיהיה בעתיד מה שהיה כבר בעבר, ולכך הדחוי אינו נצחי, וביאר הכתוב יותר ואמר 'והאלהים יבקש את הנרדף, דר"ל מי שהוא נרדף מהעבודה, יהיה זמן שהאלהים יבקש אותו וירצה בו, כי לכל קציפה אית סבר (איכ"ר א כג), ודו"ק, והנה שם הוי"ה מורה על עבר והוא ועתיד בסוג אחד, והנה זה 'אשר להיות כבר היה', הלא בבחינת הוי"ה. והנה אף שהבכורות יחזרו לעתיד, מכל מקום אם עלה לא ירד, והלויים גם כן לא ירדו. והיינו 'והיו לי הלויים', אין 'לי' אלא עולמות כמבואר במדרש, 'אני ה', ר"ל אף שאתנהג בבחינת שמי ויחזרו הבכורים לשירותו ולעבודתו, מכל מקום הלויים לא ירדו, ודו"ק, עכ"ל.

ובאור יקר (פרשת ויחי) הביא מה שכתב בספר הגלגולים (פכ"ג) וז"ל: כבר ידעת כי החסדים הם כהנים בעולם הזה והגבורות הם לויים, ולעתיד לבוא יהיה להיפך, כי לכן בתחילה היתה העבודה בבכורים שהם מבחינת הגבורות, וכן דוד שהוא מצד המלכות נאמר בו (תהלים פט כח) 'אף אני בכור אתנהג', בסוד ה' על ו', ואח"כ ניטלה העבודה מהם וניתנה אל הכהנים שהם מצד החסדים, ולעתיד כשיתקונו הגבורות תחזור העבודה אל הבכורות שהם הלויים, והוא הסוד שניבא יחזקאל (מד טו) 'והכהנים הלויים בני צדוק, ר"ל שהכהנים שלעתיד לבוא יהיו מן הלויים.

וכאן כלל כל שבת לוי בין הכהנים בין הלויים, כי גם הכהנים יקראו לויים, דכתיב (דברים כז ט) 'והכהנים הלויים'. ואמרו 'ביד איתמר' וגו', פירוש, לא מיבעיא עבודות המעולות של הכהנים, ולא מיבעיא עבודות הלויים המעולות של בני קהת ובני גרשון, אלא אפילו עבודה הקלה של הלויים 'ביד איתמר', שהם הקרשים והאדנים, הדבר במקומו עומד, ומוזה אתה למד כי לא נמחק עון העגל מחק שאין רישומו ניכר, והעד הנאמן 'וביום פקדי' וגו' (שמות לב לד), עכ"ל. ומדייק הברכת שמעון דלפי זה י"ל לפי המבואר בברכות (לב): אמר רבי אלעזר אמר רב אושעיא מאי דכתיב (ישעיה מט טו) 'גם אלה תשכחנה' זה מעשה העגל, וביאר המהרש"א שם דהא דקאמר 'וביום פקדי' ופקדתי' וגו', ואין לך פקידה שאין בה ממעשה עגל (סנהדרין קב), היינו כל זמן שישאר בגלות, אבל לעתיד קאמר הכא 'גם אלה' דהיינו שגם מעשה עגל 'תשכחנה'. וא"כ מאחר שעון העגל נמחק לגמרי ואין רישומו ניכר, שוב יכולה העבודה לחזור לבכורות.

ובספר סמוכים לעד לרבי אליהו הכהן (פרשת תולדות) כתב לפרש הא דאיתא בבראשית רבה (סג יד) 'ויבז עשו את הבכורה, ומה ביזה עמה, א"ר לוי תחיית המתים ביזה עמה, דלכאורה מהיכן למדו רז"ל שבעבור שביזה את הבכורה ביזה גם תחיית המתים עמה. וכתב שם: אמנם נראה בהיות שעד שלא הוקם המשכן היו הבמות מותרות ועבודה בבכורות, ומשהוקם המשכן נאסרו הבמות ועבודה בכהנים, ע"כ במדרש בפרק הנזכר (ב"ר שם יג), והנה ידוע שניטלה העבודה מהבכורות בעון העגל, ולעתיד בתחיית המתים שעתיד מלך המשיח לבוא עם אדם הראשון והאבות, כמאמר רבותינו שיחיה אותם ויבוא עמהם, תחזור העבודה גם בבכורות, משום שאין יתוקן עוון העגל. ובוזה נבא לענין, וכך הוא, הן אמת שיש מקום לדון שמכר עשו את הבכורה בעבור שידע שממעשה העגל לא תהיה עבודה בבכורות כי אם לכהנים, וכיון שעתידה שתנטל העבודה מהבכורות עמד ומכרה מעכשיו וביזה אותה, אבל כיון שבתחיית המתים עתידה העבודה לחזור גם בבכורות, לא היה ראוי לבזותה ולמוכרה, אלא מוכרה שכפר עשו בתחיית המתים ולכן ביזה אותה, דאין סברא שהיה מודה בתחיית המתים שעתידה לחזור

כתב רבינו (במדבר ג מה): **והיו לי הלויים אני ה' הכונה במאמר 'אני ה', לומר שהגם שאמרו ז"ל (ספרי פיסקא צב) עתידה עבודה שתחזור לבכורות, לא ירדו הלויים מהיות לה, והוא אומר 'והיו לי אני ה', כשם ששמי לעולם ועד, כמו כן יהיו לי הלויים.** וכ"כ רבינו בפרשת ויחי (בראשית מט כח): ומה שאמר לראובן דברי קנטור, שם ציוה את הברכה, על דרך אומרים ז"ל עתידה עבודה שתחזור לבכורות, וכפי זה כיון שקבע לו שם הבכורה עתיד הוא לעמוד לשרת לעתיד לבא. ותמצא שהצדיקים צופים ומביטים על העתיד, ולטעם זה השתדל יעקב לקנות הבכורה מעשו, לכל יהיה לו חלק בעבודה לעתיד לבא. והגם שניתנה העבודה ללויים, שקולים הם, ויבואו שניהם לעבוד עבודת הקודש, כי מעלין בקודש ולא מורידין. ומקור הדברים ציינו רבים מן המפרשים לספרי, דאיתא שם: 'אספה לי', שתהא סנהדרין לשמי, שבכל מקום שנאמר 'לי' הרי זה קיים לעולם ולעולמי עולמים, בכהנים הוא אומר (שמות כח מא) 'וכהני לי', בלויים הוא אומר 'והיו לי הלויים', בישראל הוא אומר (ויקרא כה נה) 'כי לי בני ישראל עבדים', בבכורות הוא אומר (במדבר ח יז) 'כי לי כל בכור בבני ישראל וכו'. וכן הוא בליקוט פרשת תרומה (רמז שסד).

וראה רבינו בחיי בפרשת תשא (שמות לד כ) שכתב שיש לבכורות מעלה יתירה גם לאחר שניטלה העבודה מהם, ומדבריו משמע שלא פירש כוונת חז"ל במה שאמרו דבמקום שנאמר 'לי' הרי זה קיים לעולם ועד, שיהיה כוונתם על לעתיד לבא, וז"ל: 'כל בכור בניך תפדה ולא יראו פני ריקם', מי שזוכה שהוא בכור מעלה גדולה היא, והוא רמז להקב"ה שהוא בכורו של עולם, ועבודת הקרבתו מיומת עולם בבכורות היתה, ולכן קנאה יעקב אבינו ומכרה עשו הרשע שביזה עבודת ה' יתברך, ואחר כך נפסלו הבכורות במעשה העגל והופרשו הלויים במקומם שתהיה העבודה בהם ולא בבכורות, ואף על פי שאין העבודה בהם יש להם מעלה ויתרון על שאר בני אדם מצד שהם בכורות. ואח"כ מבאיר דברי חז"ל בויקרא רבה (ב ב): בכל מקום שנאמר 'לי' אינו זו לעולם, לא בעולם הזה ולא לעולם הבא וכו', בבכורות כתיב 'כי לי כל בכור'. ומפרש שמעלה גדולה יש לבכור, יעוי"ש.

ובברכת שמעון (פרשת ויחי שם) הביא מה שכתב רבינו בפרשת פקודי (שמות לח כא): ואמרו 'עבודת הלויים', בא לשמור את הדבר, לכל תאמר כיון שנתכפר עון העגל אשר הוא יסובב הסרת עבודה מהבכורות כמאמרם ז"ל (במדבר ג ה), א"כ תחזור העטרה ליושנה, ויעבדו הבכורות עבודת המשכן, לזה אמר סמוך לדבר 'עבודת הלויים', פירוש, עבודה זו אינה אלא ללויים.

מצא חיים

חידה שבועית בעיון דברי האור החיים

לפתרון החידות יש לעיין בהרחבה באור החיים המבואר ובמדוריו מבית מתיבתא באור החיים המבואר ובמדוריו מבית מתיבתא

לפתרון החידות יש לעיין בהרחבה באור החיים המבואר ובמדוריו מבית מתיבתא. התדע כיצד מפרש רבנו האור החיים את הציווי (ד, ט):

א) 'וְזָאת עֲשֹׂה לָהֶם וְחִי' ולא יָמָתוּ?
ב) 'וְחִי' - שיעריכו ימים, 'וְלֹא יָמָתוּ' - על אף עיסוקם בקדושת הארון.
ג) שתי התשובות נכונות.

תשובה מגליץ קודם: תשובה ג - אף שבטבע העולם ככל שמתרבים צאצאי האדם כך הם נחלשים, מברך הקב"ה כי יתרבו ישראל ועם זאת יהיו רבים ומעולים גם באיכות.

פתרונות יש לשלוח לא יאחר מיום רביעי בשבוע בלבד לכתובת דוא"ל: m028039999@gmail.com: או בפקס 02-5385689 או 'נדרים פלוס' - באר ישראל

על מנת להשתתף בהגרלה: 1. יש לצייץ כתובת מדויקת וטלפון. 2. לצייץ בראש הדף עבור חידון 'ובחרת בחיים' ושם הפרשה. 3. בני חז"ל מתבקשים לכתוב כתובת (אדרעס) בארץ ישראל למקרה של זכיה, שישלח לשם. בין שולחי התשובות תערך הגרלה על סידור מתיבתא (או על ספר אחר הקיים במלאי כפי שיקולי המערכת).

שם הזוכה
בעילון פר' ויקהל:
ה' מרדכי לנדא,
בני ברק

מחוברים לחיים
לשמיעת שיעורים ודרשות
חייגו: 02-803-9999

